

KS. ALEKSY PETRANI

PORZĄDEK ODBYWANIA SYNODU BISKUPÓW

Gdy w dniu 23 XII 1966 r., z okazji świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku, Kolegium Kardynalskie oraz prałaci Kurii Rzymskiej składali papieżowi życzenia, Paweł VI w odpowiedzi na nie oznajmił między innymi, że pierwsze zwołanie Synodu Biskupów nastąpi w dniu 29 IX 1967 r., prace zaś jego — jak przewidywał — mogą potrwać do 24 X, a nawet — jeżeli zajdzie potrzeba — i dłużej. Przy tym papież oświadczył: „[...] To jest bez wątpienia wydarzenie wielkiej wagi, do którego się szykujemy modląc się, studiując tematy, jakie zostaną przedłożone na Synodzie, oczekując z upragnieniem na spotkanie z czcigodnymi Braciami, wyznaczonymi na to zebranie, oraz ufając, iż ta nowa instytucja zwiększy mądrość i gorliwość apostołską w Kościele, zacieśni więź miłości i współpracy światowego episkopatu z tą Stolicą Piotrową”¹.

W dniu następnym — 24 XII 1966 r. — „Osservatore Romano” ogłosił pełny tekst wewnętrznego regulaminu Synodu Biskupów, zatwierdzonego przez Pawła VI już w dniu 8 XII 1966 r. Regulamin jest dalszym rozwinięciem norm, podanych przez Pawła VI w jego motu proprio *Apostolica sollicitudo* z dnia 15 IX 1965 r.² Wyszedł on z Sekretariatu Stanu, co pozwala przypuszczać, iż papież uczestniczył w jego redagowaniu. Kardynał H. I. Cicognani, sekretarz stanu, na początku regulaminu oświadczył, że papież regulamin zatwierdził oraz polecił sumiennie go przestrzegać.

Regulamin ten obejmuje 37 artykułów i podzielony jest na trzy części. W części pierwszej jest mowa o papieżu i osobach biorących udział w Synodzie; druga część podaje normy generalne — a więc traktuje o sposobie zwołania Synodu, o ubiorze, precedencji, zachowaniu tajemnicy, o języku, jakiego należy używać, o opinii wyrażonej przez poszczególne konferencje episkopatu, o sposobie głosowania; wreszcie część trzecia zawiera przepisy o przebiegu Synodu. Regulamin ułożony został bardzo szczegółowo — tak iż nie pozostawia żadnej wątpliwości co do porządku odbywania Synodu.

¹ AAS, 59 (1967) 54.

² AAS, 57 (1965) 775—780.

Zawiera on następujące przepisy³:

Część pierwsza

O NAJWYŻSZEJ WŁADZY ORAZ OSOBACH BIORĄCYCH UDZIAŁ W SYNODZIE BISKUPÓW

Rozdział I

O Papieżu

Art. 1 (O władzy Papieża).

Jedynie do Papieża należy: 1. zwołanie Synodu Biskupów, ilekroć sam uzna to za stosowne, oraz wyznaczenie miejsca, w którym mają się odbywać posiedzenia; 2. zatwierdzenie wyboru członków; 3. ustalenie tematów obrad; 4. polecenie, aby tematy obrad przesłano tym, którzy mają obowiązek wzięcia udziału w obradach; 5. ustalenie porządku obrad; 6. przewodniczenie na Synodzie osobiście albo przez swoich delegatów; 7. rozważenie zgłoszonych wniosków.

Rozdział II

O delegowanym przewodniczącym

Art. 2 (O delegowaniu przewodniczącego).

§1. Delegowany przewodniczący przewodniczy zebraniu Synodu Biskupów w imieniu Papieża i na mocy jego autorytetu.

§2. Papież deleguje przewodniczącego; jego urząd wygasa z chwilą zakończenia Synodu, na który został mianowany.

§3. Jeżeli Papież delegował kilku przewodniczących, aby przewodniczyli zebraniu, wtedy swój urząd sprawują oni kolejno, w porządku ustalonym przez Papieża.

Art. 3 (O obowiązkach delegowanego przewodniczącego).

Do delegowanego przewodniczącego należy:

1. Kierowanie pracami Synodu zgodnie z władzą sobie zleconą w piśmie delegacyjnym, stosownie do ustalonego porządku załatwiania spraw i przy zachowaniu norm postępowania przepisanych w tym regulaminie.

2. Zlecenie niektórym członkom, gdy tego będą wymagały okoliczności, specjalnych zadań dla usprawnienia prac zebrania.

3. Podpisywanie akt zebrania. Jeżeli delegowanych przewodniczących jest kilku, wtedy ostateczne akta zebrania podpisują oni wszyscy.

³ AAS, 59 (1967) 91—103.

R o z d z i a ł III

O posiedzeniach Synodu

Art. 4 (O poszczególnych posiedzeniach Synodu).

Synod biskupów zbiera się na:

1. Posiedzenie zwyczajne — jeżeli natura i znaczenie spraw do załatwienia wymagają zasięgnięcia wiedzy, roztropności oraz zdania biskupów całego świata katolickiego;
2. Posiedzenie nadzwyczajne — jeżeli sprawy, wymagające szybkiego załatwienia, dotyczą całego Kościoła;
3. Posiedzenie specjalne — jeżeli sprawy ważniejsze dotyczą dobra Kościoła w jednym lub kilku krajach.

R o z d z i a ł IV

O członkach

Art. 5 (O biorących udział w Synodzie).

§1. W zebraniu zwyczajnym Synodu biorą udział:

1. a) Patriarchowie⁴, arcybiskupi więksi⁵ oraz istniejący poza patriarchatami metropolici Kościołów katolickich rytu wschodniego;
- b) Biskupi wybrani na poszczególnych krajowych konferencjach episkopatu według przepisu art. 6, §1, n. 3;
- c) Biskupi wybrani przez konferencje episkopatu kilku krajów (ustanowione dla tych krajów, które nie posiadają własnej konferencji) według art. 6, §1, n. 4;

⁴ Kościół katolicki liczy sześciu patriarchów wschodnich. Są nimi patriarchowie: koptyjski, melchicki, maronicki, chaldejski, syryjski i ormiański. Pięciu pierwszych spośród wymienionych należy obecnie do Kolegium Kardynalskiego.

⁵ Tytuł „arcybiskupa większego” w Kościele wschodnim utworzył papież Pius XII. Natomiast po raz pierwszy tytułu tego użył w dniu 5 II 1964 r. Paweł VI arcybiskupowi lwowskiemu obrządku ruskiego Józefowi Slipyiemu. Stopień ten jest wyższy od stopnia metropolity i odpowiada łacińskiemu prymasowi.

⁶ Dykasteria Kurii Rzymskiej obejmują kongregacje rzymskie, trybunały i urzędy. Kongregacji jest razem dwanaście. Chociaż na czele trzech z nich stoi papież, to jednak należy przypuszczać, że trzech kardynałowie sekretarze tychże, jako faktycznie kierujący ich pracami, będą brali udział w Synodzie Biskupów na równi z kardynałami prefektami innych kongregacji. Kardynałami poza tym są również kierownicy trybunałów Penitencjarii Apostolskiej i Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej oraz urzędów Kancelarii Apostolskiej, Datarii Apostolskiej, Kamery Apostolskiej i Sekretariatu Stanu, przy czym kardynał sekretarz stanu jest jednocześnie prefektem Kongregacji dla Spraw Kościelnych Nadzwyczajnych. W ten sposób udział w Synodzie Biskupów będzie brało z urzędu siedemnastu kardynałów, kierowników dykasterii Kurii Rzymskiej.

d) Dziesięciu zakonników — przedstawiciele zakonów kleryckich, wybranych przez Rzymską Unię Przełożonych Generalnych.

2. Kardynałowie stojący na czele dykasteriów Kurii Rzymskiej ⁶.

§2. W zebraniu nadzwyczajnym biorą udział:

1. a) Patriarchowie, arcybiskupi więksi oraz nie mający nad sobą patriarchów metropolici Kościołów katolickich rytu wschodniego;
- b) Przewodniczący krajowych konferencji episkopatu;
- c) Przewodniczący konferencji episkopatu z kilku krajów, ustanowionych dla tych krajów, które nie mają własnych konferencji episkopatu;
- d) Trzej zakonnicy — przedstawiciele zakonów kleryckich, wybrani przez Rzymską Unię Przełożonych Generalnych.

2. Kardynałowie stojący na czele dykasteriów Kurii Rzymskiej.

§3. 1. W zebraniu specjalnym biorą udział patriarchowie, arcybiskupi więksi, metropolici istniejący poza patriarchatami katolickich Kościołów rytu wschodniego oraz ci, którzy są przedstawicielami konferencji biskupów jednego lub kilku krajów albo instytutów zakonnych, jak to przepisano w tymże artykule §1, następnie w art. 6, §1, n. 4, a co do liczby zakonników — w art. 6, §2, n. 4; ci wszyscy jednak muszą reprezentować te kraje, w których sprawach Synod Biskupów został zwołany.

2. W zebraniu specjalnym biorą udział również kardynałowie, stojący na czele tych dykasteriów Kurii Rzymskiej, które mają związek ze sprawami rozpatrywanymi przez Synod.

§4. W poszczególnych zebraniach biorą również udział członkowie, wybrani przez Papieża według przepisu X listu apostolskiego *Apostolica sollicitudo* z dnia 15 IX 1965 r. ⁷

Art. 6 (O wyborze członków Synodu).

§1. 1. Biskupi przedstawiciele konferencji episkopatu jednego lub kilku krajów będą uważani za delegowanych, jeżeli zostali wybrani w drodze tajnego głosowania własnej konferencji, zebranej na posiedzeniu plenarnym.

2. Wybory muszą być dokonane według przepisu kan. 101, §1, n. 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego ⁸. Jeżeli trzeba wybrać kilku delegatów, dla

⁷ Papież, jeżeli będzie uważał to za potrzebne, może zwiększyć liczbę członków Synodu Biskupów, powołując dodatkowo czy to biskupów, czy przedstawicieli zakonów, czy wreszcie innych duchownych, specjalistów w różnych dziedzinach. Liczba powołanych dodatkowo może wynosić do piętnastu procent ogólnej liczby członków powołanych według art. V i VIII — AAS, 57 (1965) 779.

⁸ O ile prawo powszechne lub partykularne wyraźnie nie mówi inaczej, wybrany jest ten, na kogo padła absolutna większość ważnie oddanych głosów. Jeżeli pierwsze i drugie głosowanie nie przyniosło nikomu większości bezwzględnej, to w trzecim głosowaniu wybrany jest ten, na kogo padła większość względna; a gdyby w trzecim głosowaniu była równa liczba głosów za dwoma lub kilku kandydatami, przewodniczący może swoim głosem rzecz rozstrzygnąć, gdyby jednak

poszczególnych kandydatów musi odbyć się głosowanie osobne, tak iż nie wybiera się następnego, dopóki nie zostanie wybrany poprzedni.

3. Biskupów, którzy są przedstawicielami poszczególnych konferencji episkopatu, wybiera się w następujący sposób:

- a) jednego z każdej krajowej konferencji episkopatu, liczącej nie więcej niż 25 członków;
- b) dwóch z każdej krajowej konferencji episkopatu, liczącej nie więcej niż 50 członków;
- c) trzech z każdej krajowej konferencji episkopatu, liczącej nie więcej niż 100 członków;
- d) czterech z każdej krajowej konferencji episkopatu, która liczy ponad 100 członków.

4. Konferencje biskupów kilku krajów wybierają swoich przedstawicieli według tych samych norm.

5. Przy wyborze biskupów należy najstaranniej brać pod uwagę nie tylko ich ogólną wiedzę i roztropność, lecz także teoretyczną i praktyczną sprawność w dziedzinie, która ma być omawiana na Synodzie.

6. Przewodniczący konferencji episkopatu prześlą nazwiska wybranych sekretarzowi generalnemu przez papieskiego przedstawiciela w swoim kraju — i to najpóźniej na dwa miesiące przed rozpoczęciem zebrania.

§2. 1. Wybór zakonników, o których mowa w art. 5 niniejszego Regulaminu, ma się odbyć według przepisu §1, n. 2 tegoż artykułu — z odpowiednim jego zastosowaniem.

2. Przy wyborze zakonników należy brać pod uwagę nie tylko ich ogólną wiedzę i roztropność, lecz także ich teoretyczną i praktyczną sprawność w dziedzinie, która ma być przedmiotem obrad na Synodzie.

3. Nazwiska wybranych przewodniczący Rzymskiej Unii Przełożonych Generalnych poda sekretarzowi generalnemu najpóźniej na dwa miesiące przed rozpoczęciem zebrania Synodu.

4. Zakonników, nie więcej niż dwóch, przedstawicieli zakonów na zebraniu synodalne specjalne Rzymska Unia Przełożonych Generalnych wybierze spośród ludzi biegłych, którzy znają czy to materię rozpatrywanych spraw, czy kraje, dla których Synod został zwołany, chociaż stamtąd nie pochodzą.

§3. Nazwisk biskupów i zakonników, którzy zostali wybrani, nie wolno publicznie ogłaszać do czasu zatwierdzenia ich wyboru przez Papieża.

Art. 7 (O przedłożeniu dokumentu wyborów).

Przy rozpoczęciu każdego zebrania Synodu wybrani członkowie prze-

tego nie chciał uczynić, za wybranego należy uważać starszego święceniem, pierwszą profesją lub wiekiem.

dłóżą Papieżowi za pośrednictwem sekretarza generalnego oryginalne dokumenty swoich wyborów, podpisane bądź przez przewodniczącego i sekretarza każdej konferencji, bądź też, jeśli chodzi o zakonników, przez przewodniczącego i sekretarza Rzymskiej Unii Przełożonych Generalnych.

R o z d z i a ł V

O Komisjach studiów

Art. 8 (O ustanowieniu Komisji studiów).

Jeżeli zagadnienie rozpatrywane na Synodzie wymaga głębszego wyjaśnienia, delegowany przewodniczący powinien za zgodą Papieża ustanowić specjalne Komisje, złożone z członków Synodu.

R o z d z i a ł VI

Komisja skarg

Art 9. (O ustanowieniu Komisji skarg i jej zadaniu).

Na początku każdego zebrania zostaje ustanowiona przez Papieża Komisja, złożona z trzech członków, do której obowiązków należy prawidłowo zbadać wniesione skargi oraz poinformować o nich Papieża.

R o z d z i a ł VII

O wieczystym, czyli generalnym sekretarzu

Art. 10 (O nominacji sekretarza generalnego).

Sekretarz wieczysty, czyli generalny, zostaje mianowany przez Papieża i pełni swój urząd aż do odwołania papieskiego.

Art. 11 (O zadaniach sekretarza generalnego).

§1. Sekretarz generalny powinien wykonywać nakazy lub zlecenia Papieża oraz powiadamiać go o wszystkim, co dotyczy Synodu Biskupów.

§2. Sekretarz generalny bierze udział w zebraniu Synodu, kieruje generalnym sekretariatem oraz podpisuje jego akta.

§3. Do obowiązków sekretarza generalnego należy również:

1. Przesyłanie z polecenia Papieża listów zwoływających i wykazu spraw do omówienia dla każdego zebrania Synodu Biskupów oraz instrukcji i zaawizowań, odnoszących się do tegoż zebrania;

2. Powiadomienie wszystkich zainteresowanych o nazwiskach członków dowolnie przez Papieża wyznaczonych według przepisu n. X listu apostołskiego *Apostolica sollicitudo* z dnia 15 IX 1965 r.; powiadomienie ich również o nominacji sekretarza specjalnego każdego zebrania, dokonanej przez Papieża;

3. Przygotowanie porządku obrad każdego zebrania, wykazu spraw przewidzianych do omówienia na zebraniu i wykazu członków oraz przedłożenie tego wszystkiego Papieżowi do zatwierdzenia;
4. Przesłanie protokołu każdego zebrania kardynałom stojącym na czele dykasteriów Kurii Rzymskiej, patriarchom, arcybiskupom większym i metropolitom poza patriarchatami Kościołów katolickich rytu wschodniego, przewodniczącym konferencji episkopatu oraz przewodniczącemu Rzymskiej Unii Przełożonych Generalnych;
5. Wykonanie tego, co mu poleci Synod Biskupów;
6. Zebranie, uporządkowanie i przechowywanie akt i dokumentów.

Art. 12 (O pomocnikach sekretarza generalnego).

§1. Pomocnicy sekretarza generalnego zostają mianowani, po zatwierdzeniu papieskim, przez sekretarza generalnego i jemu podlegają.

§2. Pomocnicy ci są wybierani spośród duchownych zdolnych i sprawnych, posiadających wiedzę i roztropność.

§3. Jeżeli sprawa będzie tego wymagała, sekretarz generalny za aprobatą papieską może powołać biegłych w sprawach technicznych.

R o z d z i a ł VIII

O sekretarzu specjalnym

Art. 13 (O mianowaniu sekretarza specjalnego).

§1. Sekretarz specjalny zostaje mianowany przez Papieża dla każdego zebrania, na którym omawia się sprawę, z którą sekretarz jest obeznany.

§2. Jeżeli tematy omawiane na zebraniu są różne, dla każdego tematu mianuje się odrębnego sekretarza specjalnego.

§3. Z chwilą zamknięcia zebrania urząd sekretarza specjalnego wygasa.

Art. 14 (O zadaniach sekretarza specjalnego).

Sekretarz specjalny ma służyć pomocą delegowanemu przewodniczącemu, całemu zebraniu i sekretarzowi generalnemu przy przygotowywaniu dokumentów i sprawozdań; przy wyjaśnieniach i informacjach udzielanych tym, którzy o nie proszą; wreszcie przy spisywaniu akt.

Część druga

NORMY GENERALNE

Rozdział I

O zwołaniu Synodu Biskupów

Art. 15 (O sposobie zwołania Synodu).

§1. Synod Biskupów zwołuje Papież w odpowiednim czasie i w odpowiedni sposób.

§2. Do obowiązków przewodniczącego należy zapowiedzenie dnia i godziny najbliższego posiedzenia oraz przedmiotu obrad według ustalonego porządku.

§3. Powiadamianie poszczególnych członków Synodu ma miejsce tylko wtedy, gdy przewodniczący uważa to za konieczne.

Rozdział II

O obowiązującym ubiorze

Art. 16 (O ubiorze obowiązującym na zebraniu).

Na sesjach zebrania członkowie, których to dotyczy, ubrani są „habito piano”⁹, bez narzutek zwierzchnich; inni w ubraniu właściwym dla ich wystąpień publicznych.

Rozdział III

O precedencji

Art. 17 (O zasadach precedencji).

§1. Przy ustalaniu precedencji należy zachować przepis kanonu 106, n. 3 Kodeksu Prawa Kanonicznego¹⁰ oraz przepis Kodeksu Prawa Wschodniego „O osobach”, kan. 37, n.3¹¹.

⁹ Termin pochodzi od Piusa IX, który pozwolił prałatom, biskupom i kardynałom na używanie, poza funkcjami liturgicznymi, sutanny koloru czarnego, a biskupom zakonnikom — koloru ich habitu zakonnego, z wyszyciem i guzikami fioletowymi i takimże pasem, jeżeli chodzi o prałatów i biskupów; natomiast z wyszyciem, guzikami i pasem koloru czerwonego — dla kardynałów (S. C. Caeremonialis, dekret z 7 I 1851 r.).

¹⁰ Pomiędzy różnymi osobami kościelnymi, z których żadna nie ma władzy nad inną, rozstrzyga o pierwszeństwie wyższy stopień, a pomiędzy osobami tego samego stopnia — wyższe święcenia; jeżeli należą do tego samego stopnia i mają te same święcenia, ten ma pierwszeństwo, kto pierwszy został wysunięty na stopień; jeżeli równocześnie zostali wysunięci, starszy co do święceń, chyba że młodszy został wyświęcony przez papieża; jeżeli w tym samym czasie przyjęli święcenia, to starszy wiekiem.

¹¹ Pius XII, motu proprio *Cleri sanctitati*, 2 VI 1957 — AAS, 49 (1957) 447. Przepis jest identyczny z przepisem poprzednim.

§2. Jeżeli któryś z członków poza ustalonym porządkiem zajmuje miejsce, wygłasza swoje zdanie albo dokonuje innej czynności, nie zyskuje przez to żadnego prawa do pierwszeństwa i nikomu też nie przynosi uszczerbku.

R o z d z i a ł I V

O zachowaniu tajemnicy

Art. 18 (O obowiązku zachowania tajemnicy).

Wszyscy, którzy biorą udział w Synodzie, zobowiązani są do zachowania tajemnicy co do czynności przygotowawczych, prac prowadzonych na zebraniu, szczególnie zaś co do poszczególnych opinii i głosów oraz decyzji i wniosków zebrania.

R o z d z i a ł V

O języku, jakiego należy używać na Synodzie

Art. 19 (O języku, jakiego należy używać na zebraniach i w aktach).

Na posiedzeniach Synodu oraz przy sporządzaniu akt należy używać języka łacińskiego.

R o z d z i a ł V I

O zbieraniu i rozdawaniu akt i dokumentów

Art. 20 (O sposobie zbierania i rozdawania akt i dokumentów).

§1. Wszystkie akta i dokumenty zbiera i rozdaje sekretarz generalny.

§2. Wykaz tematów, które będą omawiane na zebraniu Synodu, rozsyła się, jeżeli to możliwe, na sześć miesięcy przed rozpoczęciem zebrania tak, by dać czas na zwołanie konferencji episkopatu w celu zbadania opinii.

R o z d z i a ł V I I

O opiniach wyrażonych na konferencjach episkopatu

Art. 21 (O sposobie zbadania opinii).

§1. Każda konferencja episkopatu lub zebranie biskupów rytu wschodniego powinny przed zebraniem starannie rozważyć sprawy, jakie Papież ustalił do omówienia przy zwołaniu Synodu.

§2. Każdy episkopat wyrazi swoją wspólną opinię co do najstosowniejszego, jego zdaniem, rozstrzygnięcia tychże spraw.

§3. Opinię tę poszczególni członkowie wysłani na Synod przedłożą na zebraniu Synodu.

R o z d z i a ł VIII

O głosach

Art. 22 (O oddawaniu głosów).

Po wygłoszeniu przez członków opinii, o których mowa w art. 21, §3, należy, jeżeli Papież tak postanowi, przejść do głosowania.

Art. 23 (O formie i sposobie oddawania głosów).

§1. Głosy na Synodzie oddaje się za pomocą jednej z formuł: placet, non placet, placet iuxta modum, jeżeli chodzi o przyjęcie schematu w całości albo podzielonego na części; natomiast przy przyjęciu poprawek oraz w innych głosowaniach — głosuje się przez użycie formuły placet albo non placet.

§2. Kto oddał głos formułą: placet iuxta modum, obowiązany jest żądaną poprawkę jasno i rzeczowo ująć na piśmie.

§3. Głosy oddaje się na stosownych kartkach, chyba że przewodniczący nakaze inny sposób głosowania, jak np. wstając lub siadając, podnosząc rękę lub nie podnosząc.

Art. 24 (O większości głosów).

§1. W przypadku, gdy chodzi o zatwierdzenie jakiejś sprawy, za większość głosów uważa się co najmniej dwie trzecie głosów członków, którzy biorą udział w głosowaniu; natomiast jeżeli chodzi o odrzucenie — wymagana jest bezwzględna większość głosów tychże członków.

§2. Przepis §1 należy zachować, gdy chodzi o udzielenie rady Papieżowi czy też gdy po otrzymaniu pozwolenia od Papieża należy rozstrzygnąć jakąś sprawę.

§3. Ilekroć zdarzy się kwestia sporna co do sposobu postępowania, rozstrzyga ją głosowanie na zasadzie większości bezwzględnej głosów członków, którzy biorą udział w głosowaniu.

R o z d z i a ł IX

O nieobecności członków

Art. 25 (O obowiązku zawiadamiania o nieobecności).

Jeżeli ktoś nie może wziąć udziału w zebraniu, musi za pośrednictwem sekretarza generalnego oznajmić przewodniczącemu powód swej nieobecności.

R o z d z i a ł X

O dyspensie od obowiązku rezydencji

Art. 26 (O pobieraniu dochodów z beneficjum).

Wszyscy, którzy obowiązani są do udziału w Synodzie albo którzy

w jakikolwiek prawny sposób zajęci są na nim, w czasie trwania zebrania i dopóki są na nim obecni albo mu służą — wyjęci zostają od obowiązku rezydencji i mogą pobierać wszelkie dochody ze swoich beneficjów, również z podziałów codziennych, z wyjątkiem tych, które odbywają się „między obecnymi” (inter praesentes).

C z ę ś ć t r z e c i a

· O SPOSOBIE POSTĘPOWANIA

R o z d z i a ł I

O ceremoniach świętych

Art. 27 (O rozpoczynaniu i zakończeniu zebrania).

§1. Zebranie Synodu rozpoczyna się odprawieniem mszy św. i uroczystym odśpiewaniem hymnu „Veni Creator Spiritus”.

§2. To samo zebranie kończy się odprawieniem mszy św. i uroczystym odśpiewaniem hymnu „Te Deum”.

R o z d z i a ł II

O sporządzeniu referatu

Art. 28 (O przygotowaniu referatu).

§1. Referat, w którym zostaje przedstawiona, zilustrowana i wyjaśniona sprawa do omówienia na Synodzie, przygotowuje ten biskup, któremu Papież powierza to zadanie w czasie zwołania zebrania.

§2. Referentowi musi służyć pomocą sekretarz specjalny.

Art. 29 (O przesłaniu referatu).

Tekst referatu przeznaczonego do odczytania na Synodzie przynajmniej na trzydzieści dni przed rozpoczęciem zebrania musi być dostarczony generalnemu sekretarzowi, który zatroszczy się o przygotowanie jego odpisów dla członków Synodu.

R o z d z i a ł III

O objęciu w posiadanie urzędu przez przewodniczącego delegowanego

Art. 30 (O sposobie objęcia w posiadanie urzędu przez przewodniczącego delegowanego).

W czasie rozpoczęcia posiedzenia Synodu, jeżeli tak wypadnie, sekretarz generalny odczytuje papieski dokument, na mocy którego został mianowany delegowany przewodniczący; ten zaś od razu obejmuje swój urząd.

R o z d z i a ł I V

O sposobie postępowania na zebraniach Synodu

Art. 31 (O przedstawieniu i wyjaśnieniu tematu).

Przewodniczący ogłasza temat dyskusji i zaprasza do zabrania głosu referenta, który odczytuje już przygotowany referat, korzystając, jeżeli to jest konieczne, z pomocy sekretarza specjalnego.

Art. 32 (O dyskusji nad tematem).

§1. Przewodniczący według wykazu sporządzonego przez sekretarza generalnego kolejno zaprasza do zabrania głosu członków, którzy w przeddzień zgłosili swój udział w dyskusji.

§2. Mówcy wygłaszają swoje uwagi, przekazując je następnie sekretarzowi generalnemu w wersji pisemnej.

Art. 33 (O odpowiedziach).

§1. Jeżeli któryś z członków zebrania po wysłuchaniu uwag innych członków zechce się do nich ustosunkować, może prosić przewodniczącego o udzielenie głosu.

§2. Do przewodniczącego należy udzielenie pozwolenia oraz ustalenie dnia, w którym ma mieć miejsce odpowiedź.

§3. W dniu ustalonym przewodniczący — według wykazu sporządzonego przez sekretarza generalnego — wywołuje ojców, którzy chcieli odpowiadać.

§4. Mówcy przedstawiają swoje odpowiedzi w możliwie najkrótszym przemówieniu lub dostosują się do czasu, określonego przez przewodniczącego.

§5. Mówcy mogą odpowiadać w imieniu wielu członków; jeżeli to czynią, muszą wskazać tych, w których imieniu przemawiają.

§6. Odpowiedzi należy — po wygłoszeniu — oddać na piśmie sekretarzowi generalnemu.

Art. 34 (O Komisjach studiów).

§1. Jeżeli po odbytej dyskusji stwierdzi się, że temat wymaga dalszego wyjaśnienia, może delegowany przewodniczący za zgodą Papieża i w sposób przez niego wskazany (zob. art. 8) powołać specjalną Komisję, która zajmie się tą sprawą.

§2. Równocześnie przechodzi się do rozpatrywania następnego tematu.

§3. 1. Gdy Komisja studiów opracuje swoje wnioski, referent wyznaczony przez Komisję przedstawia je członkom.

2. Jeżeli członkowie zażądadą tego, przewodniczący może pozwolić na bardzo krótką dyskusję nad tymi wnioskami; dyskusja odbywa się według przepisu art. 32.

Art. 35 (O wyrażeniu sądu).

§1. Po skończonej dyskusji poszczególni członkowie wypowiadają swój sąd według reguły określonej w artykule 21,§2; sąd swój następnie na piśmie oddają sekretarzowi generalnemu.

§2. Jeżeli na życzenie Papieża ma się odbyć głosowanie, wtedy przeprowadza się je według przepisu artykułów 22—24.

R o z d z i a ł V

O sprawozdaniu z dokonanych prac

Art. 36 (O sporządzeniu sprawozdania).

Po skończeniu wszystkich prac zebrania generalny sekretarz, któremu pomaga sekretarz specjalny, sporządza sprawozdanie, w którym opisuje dokonane prace nad tematem lub tematami przedyskutowanymi oraz przedstawia wnioski opracowane przez członków.

Art. 37 (O dostarczeniu sprawozdania Papieżowi).

Sprawozdanie, o którym mowa w art. 36, wręczają Papieżowi delegowany przewodniczący i generalny sekretarz.